

GHIDUL LUCRĂTORULUI STRĂIN ÎN ROMÂNIA

Acest ghid se adresează cetățenilor străini, din state care nu sunt membre ale UE, care se află în România sau doresc să se stabilească în România în scop de muncă.

În cuprinsul acestuia veți găsi informații de baza privind intrarea, șederea și rezidența în România.

GHIDUL LUCRĂTORULUI STRĂIN ÎN ROMÂNIA	1
CAPITOLUL I ROMÂNIA – ORGANIZARE INSTITUȚIONALĂ	4
CAPITOLUL II INTRAREA ȘI ȘEDEREA ÎN ROMÂNIA	5
1. Care sunt condițiile generale pe care trebuie să le îndeplinească cetățeanul străin pentru a i se permite intrarea și șederea în scop de muncă pe teritoriul României?	5
2. Care sunt documentele de trecere a frontierei de stat acceptate de statul român?	5
3. Care sunt situațiile în care li se refuză cetățenilor străini intrarea pe teritoriul statului român?	6
4. Vize	6
CAPITOLUL III AUTORIZAȚIILE DE MUNCĂ	8
1. Care sunt tipurile de autorizații de muncă ce pot fi acordate străinilor?	8
2. Care sunt documente necesare unui cetățean străin pentru eliberarea autorizației de muncă?	8
CAPITOLUL IV CONDIȚIILE DE MUNCĂ	10
1. Cum se încheie un contract individual de muncă?	10
2. Care sunt drepturile și obligațiile salariatului?	10
3. Care sunt drepturile și obligațiile angajatorului?	11
4. Cum se soluționează conflictele privind drepturile și obligațiile ce decurg din contractele individuale de muncă?	12
5. Cum este reglementat timpul de muncă?	13
6. Cum sunt reglementate drepturile la repaus și la concediu?	13
7. Care sunt drepturile salariale de care beneficiază angajatul?	13
CAPITOLUL V VALOAREA IMPOZITELOR PE SALARII ȘI COTELE CONTRIBUȚIILOR SOCIALE	14
CAPITOLUL VI RECUNOAȘTEREA DIPLOMELOR ȘI CALIFICĂRILOR	15
CAPITOLUL VII PENSII ȘI ALTE PRESTAȚII PE TERMEN SCURT	16
1. În ce condiții pot beneficia cetățenii străini de pensie în România?	16
2. Care sunt tipurile de pensii de care pot beneficia cetățenii străini?	16
3. În ce condiții pot beneficia de pensia pentru limita de vârstă?	16
4. În ce condiții pot beneficia de pensia anticipată sau de pensie anticipată parțială?	16
5. În ce condiții pot beneficia de pensia de invaliditate?	17
6. În ce condiții pot beneficia de pensia de urmaș?	18
7. De ce alte prestații pot beneficia cetățenii străini?	19
8. În ce condiții pot beneficia de ajutorul de deces și ce valoare are acesta?	19
9. În ce condiții pot beneficia de bilete de tratament?	19
CAPITOLUL VIII ASIGURAREA MEDICALĂ	20
CAPITOLUL IX ȘOMAJUL	23
1. Se pot asigura cetățenii străini în sistemul asigurărilor pentru șomaj?	23

2. Ce condiții trebuie să îndeplinească cetățenii străini sau apatrizi pentru a putea beneficia de indemnizații de șomaj?	23
3. Ce contribuții de asigurări de șomaj trebuie să plătească asigurații?	23
4. În ce condiții se acordă indemnizațiile de șomaj?	24
5. Care este cuantumul indemnizației de șomaj?	24
CAPITOLUL X EDUCAȚIE – SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT	25
CAPITOLUL XI ACORDUL DE MIC TRAFIC LA FRONTIERA CU REPUBLICA MOLDOVA	28
CAPITOLUL XII ALTE DREPTURI ȘI OBLIGAȚII ALE LUCRĂTORILOR STRĂINI	30
1. Locuința	30
2. Sistemul sanitar	32
3. Viața culturală și viața socială	33
4. Viața privată (naștere, căsătorie, deces)	35
5. Transport	36
CAPITOLUL XIII LEGISLAȚIE RELEVANTĂ	38
CAPITOLUL XIV INSTITUȚII ȘI LINKURI UTILE	39

CAPITOLUL I

România – organizare instituțională

Constituția, adoptată în ședința Adunării Constituționale din noiembrie 1991 și validată prin referendum la 8 decembrie 1991, proclamă România *un stat de legi, democratic și social*. În anul 2003, aceasta a fost republicată, în urma revizuirii și aprobării prin referendum național. Demnitatea umană, drepturile și libertățile civice, dezvoltarea neîngrădită a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic sunt valori supreme și garantate prin Constituție (Art. 1). Constituția specifică separarea celor trei puteri publice (legislativă, executivă și judiciară).

Parlamentul, alcătuit din **Camera Deputaților și Senat** și ales prin vot universal pentru un mandat de 4 ani, este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

Președintele României, ales prin vot universal, președinte pentru un mandat de 5 ani, reprezintă statul român și veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. Desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice.

Administrația publică din unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiul autonomiei locale și pe cel al descentralizării serviciilor publice.

Consiliile locale și primarii, aleși prin vot direct, funcționează ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din comune și din orașe. Guvernul numește câte un prefect în fiecare județ și în municipiul București.

Autoritatea judiciară cuprinde curțile judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Suprem al Magistraturii. Justiția se realizează prin Curtea Supremă de Justiție, tribunalele județene și prin celelalte instanțe judecătorești, prin tribunalele militare. Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. În activitatea judiciară, Ministerul Public (care își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii) reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

Linkuri utile:

- www.parlament.ro (Parlamentul României)
- www.presidency.ro (Administrația Prezidențială)
- www.guv.ro (Guvernul României)
- www.just.ro (Ministerul Justiției)

CAPITOLUL II

Intrarea și șederea în România

1. Care sunt condițiile generale pe care trebuie să le îndeplinească cetățeanul străin pentru a i se permite intrarea și șederea în scop de muncă pe teritoriul României?

Pentru a putea intra în România, cetățeanul străin trebuie:

- ◆ să posede un document valabil de trecere a frontierei de stat, care este acceptat de statul român;
- ◆ să posede viza română acordată în condițiile Ordonanței de Urgență nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România sau, după caz, să posede permis de ședere valabil, dacă prin înțelegeri internaționale nu s-a stabilit altfel;
- ◆ să posede documente care justifică scopul și condițiile șederii lui și care fac dovada existenței unor mijloace corespunzătoare atât pentru întreținere pe perioada șederii, cât și pentru întoarcerea în țara de origine sau pentru tranzitul către alt stat în care există siguranța că i se va permite intrarea;
- ◆ să prezinte garanții că i se va permite intrarea pe teritoriul statului de destinație sau că va părăsi teritoriul României, în cazul străinului aflat în tranzit;
- ◆ să nu fie inclus în categoria străinilor împotriva cărora s-a instituit măsura interzicerii intrării în România sau care au fost declarați indezirabili;
- ◆ să nu fi încălcat anterior, în mod nejustificat, scopul declarat la obținerea vizei sau, după caz, la intrarea pe teritoriul României ori nu a încercat să treacă frontiera României cu documente false;
- ◆ pe numele lui să nu fi fost introduse alerte în Sistemul Informatic Schengen în scopul refuzării intrării;
- ◆ să nu prezinte un pericol pentru apărarea și siguranța națională, ordinea, sănătatea ori morala publică.

2. Care sunt documentele de trecere a frontierei de stat acceptate de statul român?

Documente de trecere a frontierei de stat acceptate de statul român, sunt:

- ◆ pașapoartele, titlurile de voiaj, carnetele de marinar sau alte documente similare;
- ◆ cartea de identitate sau alte documente similare;
- ◆ documentele de călătorie ale refugiaților;
- ◆ documentele de călătorie ale apatrizilor.

Cetățenilor străini, membri de familie ai cetățenilor români, precum și străinilor titulari ai unui drept de ședere permanentă pe teritoriul Statelor Membre UE, li se permite intrarea pe teritoriul României în condiții speciale prevăzute de lege.

3. Care sunt situațiile în care li se refuză cetățenilor străini intrarea pe teritoriul statului român?

Cetățenilor străini li se refuză intrarea pe teritoriul statului român dacă:

- ◆ nu îndeplinesc condițiile menționate la punctul 2;
- ◆ sunt semnalați de organizații internaționale la care România este parte, precum și de instituțiile specializate în combaterea terorismului, că finanțează, pregătesc, sprijină în orice mod acte de terorism;
- ◆ există indicii că fac parte din grupuri infracționale organizate cu caracter transnațional sau că sprijină în orice mod activitatea acestor grupuri;
- ◆ există motive serioase să se considere că au participat la săvârșirea unei infracțiuni contra păcii și omenirii ori a unor crime de război sau crime contra umanității, prevăzute în convențiile internaționale la care România este parte;
- ◆ au săvârșit infracțiuni pe perioada altor șederi în România ori în străinătate împotriva statului român sau a unui cetățean român;
- ◆ au introdus sau au încercat să introducă ilegal în România alți străini;
- ◆ suferă de maladii care pot pune în pericol grav sănătatea publică, stabilite prin ordin al ministrului sănătății.

4. Vize

Viza dă dreptul titularului de a intra pe teritoriul României. Sunt exceptați de la obligativitatea vizelor cetățenii statelor cu care România a încheiat acorduri în acest sens, în condițiile și pentru perioadele de ședere stabilite prin aceste acorduri.

Pentru informații suplimentare puteți accesa următorul link:
www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5807&idlnk=4&cat=5v

Care sunt tipurile de vize?

În funcție de scopurile pentru care se acordă, vizele pot fi:

- a) viza de tranzit;
- b) viza de scurtă ședere;

- c) viza de lungă ședere;
- d) viza diplomatică și viza de serviciu.

Care sunt condițiile de acordare a vizei române?

Viza română se acordă numai dacă:

- a) sunt îndeplinite condițiile cu privire la intrarea în România;
- b) nu există vreunul dintre motivele de nepermitere a intrării pe teritoriul României;
- c) pe numele străinului nu a fost introdusă alertă privind refuzul eliberării vizei în Sistemul informatic integrat pe probleme de migrație, azil și vize;
- d) pe numele străinului nu au fost primite semnalări privind nepermiterea intrării din partea reprezentanților statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European, precum și ai statelor părți la Acordul privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune;
- e) nu există motive să se considere că viza este solicitată în scopul migrării ilegale;
- f) străinul nu a fost condamnat definitiv pentru infracțiuni săvârșite în străinătate, incompatibile cu scopul pentru care solicită acordarea vizei;
- g) sunt îndeplinite condițiile generale prevăzute de lege, precum și condițiile speciale de acordare a vizei în funcție de scopul pentru care este solicitată.

Care sunt organele competente să acorde viza română?

Viza română se acordă:

- a) de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României;
- b) de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, cu aprobarea Centrului Național de Vize, numai după obținerea avizului Oficiului Român pentru Imigrări, în cazul vizei de lungă ședere;
- c) de către misiunile diplomatice și de oficiile consulare ale României, fără plata taxelor consulare, în cazul vizei de lungă ședere pentru străinii care sunt membrii de familie ai cetățenilor români.

Care sunt consecințele imigrației ilegale?

Încălcarea reglementărilor legale cu privire la intrarea și șederea în scop de muncă pe teritoriul României se sancționează potrivit dispozițiilor legale cu amendă de la 100 lei (RON) până la 1200 lei (RON), în funcție de gravitatea faptei.

CAPITOLUL III

Autorizațiile de muncă

Pentru a desfășura o activitate în România, străinii au nevoie de o autorizație de muncă. Autorizația de muncă poate fi eliberată, la cererea angajatorului, de către Oficiul Român pentru Imigrări. Aceasta este necesară pentru obținerea vizei de lungă ședere pentru angajare în muncă sau, după caz, a permisului de ședere în scop de muncă.

1. Care sunt tipurile de autorizații de muncă ce pot fi acordate străinilor?

Tipurile de autorizații de muncă ce pot fi acordate străinilor sunt următoarele:

- a) autorizația de muncă pentru lucrătorii permanenți;
- b) autorizația de muncă pentru lucrătorii detașați;
- c) autorizația de muncă pentru lucrătorii sezonieri;
- d) autorizația de muncă pentru lucrătorii stagiați;
- e) autorizația de muncă pentru sportivi;
- f) autorizația de muncă nominală;
- g) autorizația de muncă pentru lucrătorii transfrontalieri.

2. Care sunt documentele necesare unui cetățean străin pentru eliberarea autorizației de muncă?

În vederea obținerii autorizației de muncă, cetățeanului străin îi sunt necesare următoarele documente:

- ◆ curriculum vitae al străinului, care să conțină și declarația pe propria răspundere a acestuia că nu are antecedente penale, că este apt din punct de vedere medical pentru a fi încadrat în muncă și că are cunoștințe minime de limba română;
- ◆ atestatul de recunoaștere a studiilor necesare ocupării funcției pentru care se solicită eliberarea autorizației de muncă, eliberat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, în condițiile prevăzute de legislația în domeniu, sau diploma de studii eliberată de instituții de învățământ acreditate în România;
- ◆ copia documentelor care atestă pregătirea profesională obținută în afara sistemului de învățământ sau, după caz, care atestă experiența profesională, traduse și legalizate în condițiile legii;

- ◆ copia documentului de trecere a frontierei, valabil, al străinului, și, după caz, copia permisului de ședere în România;
- ◆ două fotografii tip 3/4;
- ◆ documentul străinului de trecere a frontierei, valabil, pe care este aplicată viza de lungă ședere pentru angajare în muncă;
- ◆ certificatul de cazier judiciar din țara de origine ori de domiciliu a străinului care atestă că acesta nu are antecedente penale;
- ◆ actul medical de atestare a stării de sănătate, eliberat de instituțiile medicale competente, potrivit prevederilor legale, din care să rezulte că străinul este apt pentru a fi încadrat în muncă.

Dosarul necesar pentru solicitarea eliberării autorizației de muncă pentru lucrători permanenți se depune la Oficiul Român pentru Imigrări de către angajator împreună cu alte documente ale acestuia conform prevederilor Ordonanței de Urgență nr. 56/2007 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României.

Oficiul Român pentru Imigrări

Serviciul Cetățeni state Terțe

Adresa: str. Eforie, nr. 3 – 5, sector 5, București

Tel: 021 311 18 21

Fax: 021 310 13 24

Web: www.ori.mai.gov.ro

CAPITOLUL IV

Condiții de muncă

Potrivit legii, cetățenii străini și apatrizii pot fi angajați cu contract individual de muncă în baza autorizației de muncă eliberată potrivit legii.

1. Cum se încheie un contract individual de muncă?

Încheierea unui contract individual de muncă trebuie să se facă de regulă în formă scrisă. Clauzele inserate într-un contract de muncă sunt urmare a negocierii directe între angajator și angajat.

Anterior încheierii sau modificării contractului individual de muncă, angajatorul are obligația de a informa cu privire la clauzele generale pe care intenționează să le înscrie în contract sau să le modifice, conform dispozițiilor Codului muncii.

Contractul individual de muncă se încheie în trei exemplare, câte unul pentru fiecare parte și unul pentru a fi depus la Inspectoratul Teritorial de Muncă.

2. Care sunt drepturile și obligațiile salariatului?

1. Drepturile salariaților în România

Conform legii, salariații nu pot renunța la drepturile ce le sunt recunoscute prin lege. Orice tranzacție prin care se urmărește renunțarea la drepturile recunoscute de lege salariaților sau limitarea acestor drepturi este lovită de nulitate.

În România, salariatul are, în principal, următoarele drepturi:

- a) dreptul la salarizare pentru munca depusă;
- b) dreptul la repaus zilnic și săptămânal;
- c) dreptul la concediu de odihnă anual;
- d) dreptul la egalitate de șanse și de tratament;
- e) dreptul la demnitate în muncă;
- f) dreptul la securitate și sănătate în muncă;
- g) dreptul la acces la formarea profesională;
- h) dreptul la informare și consultare;
- i) dreptul de a lua parte la determinarea și ameliorarea condițiilor de muncă și a mediului de muncă;
- j) dreptul la protecție în caz de concediere;

- k) dreptul la negociere colectivă și individuală;
- l) dreptul de a participa la acțiuni colective;
- m) dreptul de a constitui sau de a adera la un sindicat.

2. Obligațiile salariatului

Potrivit legii, în România salariatului îi revin, în principal, următoarele obligații:

- a) obligația de a realiza norma de muncă sau, după caz, de a îndeplini atribuțiile ce îi revin conform fișei postului;
- b) obligația de a respecta disciplina muncii;
- c) obligația de a respecta prevederile cuprinse în regulamentul intern, în contractul colectiv de muncă aplicabil, precum și în contractul individual de muncă;
- d) obligația de fidelitate față de angajator în executarea atribuțiilor de serviciu;
- e) obligația de a respecta măsurile de securitate și sănătate a muncii în unitate;
- f) obligația de a respecta secretul de serviciu.

3. Care sunt drepturile și obligațiile angajatorului?

1. Drepturile angajatorului

Angajatorul are, în principal, următoarele drepturi:

- a) să stabilească organizarea și funcționarea unității;
- b) să stabilească atribuțiile corespunzătoare pentru fiecare salariat, în condițiile legii și/sau în condițiile contractului colectiv de muncă aplicabil, încheiat la nivel național, la nivel de ramură de activitate sau de grup de unități;
- c) să dea dispoziții cu caracter obligatoriu pentru salariat, sub rezerva legalității lor;
- d) să exercite controlul asupra modului de îndeplinire a sarcinilor de serviciu;
- e) să constate săvârșirea abaterilor disciplinare și să aplice sancțiunile corespunzătoare, potrivit legii, contractului colectiv de muncă aplicabil și regulamentului intern.

2. Obligațiile angajatorului

Angajatorului îi revin, în principal, următoarele obligații:

- a) să informeze salariații asupra condițiilor de muncă și asupra elementelor care privesc desfășurarea relațiilor de muncă;
- b) să asigure permanent condițiile tehnice și organizatorice avute în vedere la elaborarea normelor de muncă și condițiile corespunzătoare de muncă;

- c) să acorde salariaților toate drepturile ce decurg din lege, din contractul colectiv de muncă aplicabil și din contractele individuale de muncă;
- d) să comunice periodic salariaților situația economică și financiară a unității, cu excepția informațiilor sensibile sau secrete, care, prin divulgare, sunt de natură să prejudicieze activitatea unității. Periodicitatea comunicărilor se stabilește prin negociere în contractul colectiv de muncă aplicabil;
- e) să se consulte cu sindicatul sau, după caz, cu reprezentanții salariaților în privința deciziilor susceptibile să afecteze substanțial drepturile și interesele acestora;
- f) să plătească toate contribuțiile și impozitele aflate în sarcina sa, precum și să rețină și să vireze contribuțiile și impozitele datorate de salariați, în condițiile legii;
- g) să înființeze registrul general de evidență a salariaților și să opereze înregistrările prevăzute de lege;
- h) să elibereze, la cerere, toate documentele care atestă calitatea de salariat a solicitantului;
- i) să asigure confidențialitatea datelor cu caracter personal ale salariaților.

Obligațiile bănești datorate de angajatori pentru fiecare angajat sunt, în ordine:

- contribuția la bugetul de asigurări sociale,
- contribuția la fondul de asigurare pentru șomaj,
- contribuția la fondul de asigurări sociale de sănătate,
- comisionul datorat inspectoratelor teritoriale de muncă,
- contribuția la fondul pentru accidente de muncă și boli profesionale.

De asemenea, angajatorii au obligația de a reține și vira lunar impozitul pe salarii datorat de angajați.

Cuantumul contribuțiilor și impozitelor datorate de către angajați și angajatori sunt stabilite anual prin legea bugetului de stat și legea bugetului asigurărilor sociale.

4. Cum se soluționează conflictele privind drepturile și obligațiile ce decurg din contractele individuale de muncă?

Conflictele în legătură cu încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractelor individuale de muncă, conflictele în legătură cu executarea contractelor colective de muncă, conflictele în legătură cu plata unor despăgubiri pentru acoperirea prejudiciilor cauzate de părți prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor stabilite prin contractul individual de muncă, conflictele în legătură cu constatarea nulității contractelor individuale sau colective de

muncă ori a unor clauze ale acestora și conflictele în legătură cu constatarea încetării aplicării contractelor colective de muncă, sunt conflicte de drepturi și se soluționează de către instanțele judecătorești.

5. Cum este reglementat timpul de muncă?

Pentru salariații angajați cu normă întreagă, durata normală a timpului de muncă este de 8 ore pe zi și de 40 de ore pe săptămână. Durata maximă legală a timpului de muncă nu poate depăși 48 de ore pe săptămână, inclusiv orele suplimentare (cu anumite excepții).

Munca prestată în afara duratei normale a timpului de muncă săptămânal este considerată muncă suplimentară.

Munca suplimentară nu poate fi efectuată fără acordul salariatului, cu excepția cazului de forță majoră sau pentru lucrări urgente destinate prevenirii producerii unor accidente ori înlăturării consecințelor unui accident.

Munca prestată între orele 22,00 - 6,00 este considerată muncă de noapte. Salariații de noapte beneficiază fie de program de lucru redus, fie de un spor la salariu.

6. Cum sunt reglementate drepturile la repaus și la concediu?

Salariații au dreptul la pauză de masă și repaus zilnic între două zile de muncă, care nu poate fi mai mic de 12 ore consecutive, la repaus săptămânal care se acordă în două zile consecutive, de regulă sâmbăta și duminica și la concediu de odihnă de minim 21 de zile, concedii fără plată pentru rezolvarea unor situații personale, concedii de formare profesională și alte concedii stabilite prin contractul colectiv de muncă aplicabil sau prin regulamentul intern.

7. Care sunt drepturile salariale de care beneficiază angajatul?

Pentru munca prestată în baza contractului individual de muncă, fiecare salariat are dreptul la un salariu exprimat în bani. La stabilirea și la acordarea salariului este interzisă orice discriminare pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală. Anual, prin contractul colectiv de muncă unic la nivel național, este stabilit salariul minim. Pentru prima jumătate a anului 2010 valoarea salariului minim este de 600 RON.

CAPITOLUL V

Valoarea impozitelor pe salarii și cotele contribuțiilor de asigurări sociale

În România, fiecare angajat și angajator contribuie la bugetul asigurărilor sociale, la fondul de sănătate, la fondul pentru șomaj precum și la bugetul de stat, prin impozitul pe salariu.

Pentru anul 2010, cotele contribuțiilor de asigurări sociale au fost stabilite după cum urmează:

- a) pentru condiții normale de muncă **31,3%** datorată de angajator și angajați, din care **10,5%** datorată de angajați și **20,8%** datorată de angajatori;
- b) pentru condiții deosebite de muncă **36,3%** datorată de angajator și angajați, din care **10,5%** datorată de angajați și **25,8%** datorată de angajatori;
- c) pentru condiții speciale de muncă **41,3%** datorată de angajator și angajați, din care **10,5%** datorată de angajați și **30,8%** datorată de angajatori.

Alte cote de contribuții sociale:

- 1) Cota contribuției individuale de asigurări sociale este de **10,5%**, indiferent de condițiile de muncă;
- 2) Cota contribuției individuale datorată la bugetul asigurărilor pentru șomaj este de **0,5%**.

Impozitul pe salariu este de **16%**.

Cotele contribuțiilor sociale și valoarea altor impozite se stabilesc în fiecare an prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat și Legea Bugetului de stat.

CAPITOLUL VI Recunoașterea diplomelor și calificărilor

În ceea ce privește recunoașterea diplomelor obținute de cetățenii statelor terțe în cadrul sistemelor de învățământ, dosarul care va fi înaintat de firma angajatoare în acest sens va cuprinde:

- 1) Cerere tip adresată Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului prin care se solicită recunoașterea actului de studiu (se vor menționa adresa și telefonul firmei);
- 2) Număr de la registratură;
- 3) Actul de studii în copie xerox legalizată, dacă este în limba română, sau traducere legalizată în original, în caz contrar;
- 4) Copie xerox după pașaportul cetățeanului străin (pagina/paginile care cuprind datele de identificare);
- 5) Adresa din partea firmei cu specificarea postului pe care respectiva persoană urmează să îl ocupe;
- 6) Copie după certificatul de înmatriculare al firmei;
- 7) Delegație pentru un angajat al companiei, care va depune dosarul și va ridica atestatul de recunoaștere;
- 8) Dovada achitării sumelor percepute pentru recunoașterea atestatului, în original sau copie certificată.

NOTĂ: Actele de studii vor purta (pentru validare) Apostilla Convenției de la Haga (pentru statele care sunt parte la convenție) sau Supralegalizare sau vor fi însoțite de adeverința de autentificare emisă de către autoritățile competente din țara de proveniență având în vedere că, în condițiile unei recunoașteri automate, prevalează recunoașterea instituției de învățământ din statul de origine.

Pentru mai multe informații, cei interesați se pot adresa Centrului Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor sau pot consulta adresa de internet a acestuia: www.cnred.edu.ro

CAPITOLUL VII Pensii și alte prestații pe termen scurt

1. În ce condiții pot beneficia cetățenii străini de pensie în România?

Dacă îndeplinesc condițiile cerute de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi și asigurări sociale, străinii asigurați pot beneficia de toate drepturile oferite de această lege.

2. Care sunt tipurile de pensii de care pot beneficia cetățenii străini?

Sunt patru tipuri de pensii:

- a) pensie pentru limită de vârstă;
- b) pensie anticipată/anticipată parțială;
- c) pensie de invaliditate;
- d) pensie de urmaș.

3. În ce condiții poate beneficia de pensia pentru limita de vârstă?

Pentru a beneficia de acest tip de pensie se au în vedere două aspecte:

- a) vârsta standard de pensionare în prezent (aprilie 2010):
 - ◆ pentru femei: 58 ani și 10 luni (până în 2015 va ajunge la 60 ani, iar până în 2030 la 65 de ani);
 - ◆ pentru bărbați: 63 ani și 10 luni (până în 2015 va ajunge la 65 ani).
- b) stagiul minim de cotizare:
 - ◆ atât pentru femei cât și pentru bărbați este în prezent de 12 ani și 8 luni (până în 2015 va ajunge la 15 ani).

Stagiul complet de cotizare este în prezent:

- ◆ pentru femei: 27 ani și 8 luni (până în 2015 va ajunge la 30 ani);
- ◆ pentru bărbați: 32 ani și 8 luni (până în 2015 va ajunge la 35 ani).

4. În ce condiții poate beneficia de pensia anticipată sau de pensie anticipată parțială?

Persoanele asigurate pot solicita pensie anticipată cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstelor-standard de pensionare, dacă au depășit stagiul complet de cotizare cu cel puțin 10 ani.

Persoanele asigurate care au realizat stagiile complete de cotizare prevăzute de lege, precum și cele care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 10 ani, pot solicita pensie anticipată parțială cu reducerea vârstelor-standard de pensionare cu cel mult 5 ani.

5. În ce condiții poate beneficia de pensia de invaliditate?

Pot beneficia de pensie de invaliditate asigurații care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, datorită:

- a) accidentelor de muncă, conform legii;
- b) bolilor profesionale și tuberculozei;
- c) bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca.

Stagiile de cotizare necesare obținerii unei pensii de invaliditate sunt:

- 1) în cazul asiguraților care și-au pierdut capacitatea de muncă din cauza unei boli obișnuite sau a unor accidente care nu au legătură cu munca:

Vârsta asiguratului în momentul ivirii invalidității	Stagiul de cotizare necesar (ani)
Sub 25 ani	5
25-31 ani	8
31 -37 ani	11
37-43 ani	14
43-49 ani	18
49-55 ani	22
Peste 55 ani	25

- 2) cel puțin jumătate din stagiul de cotizare necesar, prevăzut în tabelul de mai sus, dacă a fost realizat de:

- ◆ asigurați până la data ivirii invalidității;
- ◆ asigurați în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în raport cu vârsta avută la data expertizării.

- 3) Indiferent de stagiul de cotizare realizat, dacă invaliditatea s-a ivit ca urmare a unui accident de muncă, a unei boli profesionale, a tuberculozei, a neoplaziilor, SIDA, în timpul și din cauza îndeplinirii obligațiilor militare prevăzute de lege.

- 4) Indiferent de stagiul de cotizare realizat, dacă invaliditatea s-a ivit ca urmare a participării la lupta pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 sau la evenimentele revoluționare din

decembrie 1989 și dacă erau cuprinși într-un sistem de asigurări sociale anterior datei ivirii invalidității din aceasta cauză.

6. În ce condiții poate beneficia de pensia de urmaș?

Dacă asiguratul decedat îndeplinește condițiile pentru obținerea unei pensii, au dreptul la pensie de urmaș:

a) Copiii:

- ◆ până la vârsta de 16 ani;
- ◆ dacă își continuă studiile într-o formă de învățământ organizată potrivit legii, până la terminarea acestora, fără a depăși vârsta de 26 de ani;
- ◆ pe toată durata invalidității de orice grad, dacă aceasta s-a ivit în perioada în care se aflau în una dintre situațiile prevăzute mai sus.

b) Soțul supraviețuitor:

- ◆ la împlinirea vârstei-standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani. Dacă durata căsătoriei a fost mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumul pensiei de urmaș convenit se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv 6,0% pentru fiecare an de căsătorie în minus;
- ◆ indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 1 an;
- ◆ indiferent de vârstă și de durata căsătoriei, dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă, a unei boli profesionale sau a tuberculozei și dacă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut, utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat;
- ◆ care nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege, pe o perioadă de 6 luni de la data decesului, dacă în această perioadă nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut pe economie;
- ◆ care are în îngrijire la data decesului susținătorului unul sau mai mulți copii în vârstă de până la 7 ani, până la data împlinirii de către ultimul copil a vârstei de 7 ani, în perioadele în care nu realizează venituri lunare dintr-o activitate profesională pentru care asigurarea este obligatorie sau acestea sunt mai mici de o pătrime din salariul mediu brut, utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat, poate opta pentru cea mai avantajoasă pensie.

7. De ce alte prestații pot beneficia cetățenii străini?

Cetățenii străini pot beneficia și de alte prestații pe termen scurt cum ar fi:

- a) ajutorul de deces;
- b) bilete de tratament.

8. În ce condiții pot beneficia de ajutorul de deces și ce valoare are acesta?

Ajutorul de deces se acordă, la cerere, în cazul decesului asiguratului, al pensionarului sau al unui membru de familie aflat în întreținerea acestuia.

Cuantumul ajutorului de deces pentru anul 2010 este de 1.836 RON, în cazul decesului pensionarului sau asiguratului. În cazul decesului unui membru de familie al asiguratului/pensionarului care nu are drept propriu de asigurări sociale și se află în întreținerea acestuia, ajutorul de deces se acordă titularului. Cuantumul ajutorului de deces în acest caz este de jumătate din valoarea prevăzută pentru asigurați (pentru anul 2010, 918 RON).

9. În ce condiții pot beneficia de bilete de tratament?

Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale asigură trimiterea la tratament balnear pentru recuperarea capacității de muncă a asiguraților și pentru menținerea stării de sănătate a pensionarilor. În anul 2010 vor fi acordate aproximativ 190.000 de bilete de tratament, zece la sută dintre acestea fiind bilete de odihnă, iar 28.000 se vor acorda în mod gratuit anumitor categorii sociale (persoane cu dizabilități, veterani de război, persoanele invalide). Biletele de tratament se obțin de la casele județene de pensii, respectiv casele locale de pensii ale municipiului București.

CAPITOLUL VIII Asigurarea medicală

Un cetățean străin care are domiciliul sau reședința în România, pentru a beneficia de pachetul de servicii medicale pentru persoanele care se asigură facultativ, trebuie să se asigure la casele de asigurări sociale de sănătate județene și a municipiului București în caz contrar, dacă apelează la serviciile furnizorilor de servicii medicale, va suporta contravaloarea serviciilor prestate.

Conform prevederilor art. 211 din Legea nr. 95/2006 sunt asigurați, potrivit prezentei legi, toți cetățenii români cu domiciliul în țară, precum și cetățenii străini și apatrizii care au solicitat și obținut prelungirea dreptului de ședere temporară sau au domiciliul în România și fac dovada plății contribuției la fond, în condițiile prezentei legi.

Conform prevederilor art. 214 din Legea nr. 95/2006 "(1) Persoanele asigurate din statele cu care România a încheiat documente internaționale cu prevederi în domeniul sănătății beneficiază de servicii medicale și alte prestații acordate pe teritoriul României, în condițiile prevăzute de respectivele documente internaționale".

Asigurarea socială de sănătate este facultativă pentru următoarele categorii de persoane care nu se încadrează în prevederile alin. (1) redat mai sus:

- a) membrii misiunilor diplomatice acreditate în România;
- b) cetățenii străini și apatrizii care se află temporar în țară, fără a solicita viza de lungă ședere;
- c) cetățenii români cu domiciliul în străinătate care se află temporar în țară."

Calitatea de asigurat încetează odată cu pierderea dreptului de domiciliu sau de ședere în România, cu decesul sau cu declararea judecătorească a morții asiguratului.

Primul ajutor calificat și asistența medicală de urgență se acordă fără nici o discriminare legată de, dar nu limitată la, venituri, sex, vârstă, etnie, religie, cetățenie sau apartenență politică, indiferent dacă pacientul are sau nu calitatea de asigurat medical.

Asigurații beneficiază de pachetul de servicii de bază în caz de boală sau de accident, din prima zi de îmbolnăvire sau de la data accidentului și până la vindecare, în condițiile stabilite de lege.

Asigurații au următoarele **drepturi**:

- a) să aleagă furnizorul de servicii medicale, precum și casa de asigurări de sănătate la care se asigură, în condițiile prezentei legi și ale contractului-cadru;

- b) să fie înscriși pe lista unui medic de familie pe care îl solicită, dacă îndeplinesc toate condițiile prezentei legi, suportând cheltuielile de transport dacă opțiunea este pentru un medic din altă localitate;
- c) să își schimbe medicul de familie ales numai după expirarea a cel puțin 6 luni de la data înscrierii pe listele acestuia;
- d) să beneficieze de servicii medicale, medicamente, materiale sanitare și dispozitive medicale în mod nediscriminatoriu, în condițiile legii;
- e) să beneficieze de rambursarea tuturor cheltuielilor efectuate pe perioada spitalizării cu medicamentele, materialele sanitare și investigațiile paraclinice la care ar fi fost îndreptățiți fără contribuție personală, în condițiile impuse de contractul-cadru;
- f) să efectueze controale profilactice, în condițiile stabilite prin contractul-cadru;
- g) să beneficieze de servicii de asistență medicală preventivă și de promovare a sănătății, inclusiv pentru depistarea precoce a bolilor;
- h) să beneficieze de servicii medicale în ambulatorii și în spitale aflate în relație contractuală cu casele de asigurări de sănătate;
- i) să beneficieze de servicii medicale de urgență;
- j) să beneficieze de unele servicii de asistență stomatologică;
 - k) să beneficieze de tratament fizioterapeutic și de recuperare;
- l) să beneficieze de dispozitive medicale;
- m) să beneficieze de servicii de îngrijiri medicale la domiciliu;
- n) să li se garanteze confidențialitatea privind datele, în special în ceea ce privește diagnosticul și tratamentul;
- o) să aibă dreptul la informație în cazul tratamentelor medicale;
- p) să beneficieze de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în condițiile legii.

Obligațiile asiguraților pentru a putea beneficia de drepturile menționate anterior sunt următoarele:

- a) să se înscrie pe lista unui medic de familie;
- b) să anunțe medicul de familie ori de câte ori apar modificări în starea lor de sănătate;
- c) să se prezinte la controalele profilactice și periodice stabilite prin contractul-cadru;
- d) să anunțe în termen de 15 zile medicul de familie și casa de asigurări asupra modificărilor datelor de identitate sau a modificărilor referitoare la încadrarea lor într-o anumită categorie de asigurați;
- e) să respecte cu strictețe tratamentul și indicațiile medicului;
- f) să aibă o conduită civilizată față de personalul medico-sanitar;
- g) să achite contribuția datorată fondului și suma reprezentând coplata, în condițiile stabilite prin contractul-cadru;

h) să prezinte furnizorilor de servicii medicale documentele justificative care atestă calitatea de asigurat.

Persoanele care nu fac dovada calității de asigurat beneficiază de servicii medicale numai în cazul urgențelor medico-chirurgicale și al bolilor cu potențial endemio-epidemic și cele prevăzute în Programul național de imunizări, monitorizarea evoluției sarcinii și a lăuzei, servicii de planificare familială, în cadrul unui pachet minimal de servicii medicale, stabilit prin contractul-cadru.

Pentru anul 2010, cotele de contribuții pentru asigurări de sănătate se stabilesc după cum urmează:

- a) 5,5% pentru cota datorată de angajat;
- b) 5,2 % pentru cota datorată de angajator;
- c) 10.7% pentru cota datorată de:
 - ◆ beneficiarii indemnizației de șomaj;
 - ◆ pensionari;
 - ◆ persoanele care se asigură facultativ;
 - ◆ străinii care beneficiază de anumite forme de protecție;
- d) 5,5% pentru persoanele care nu sunt salariate dar au obligația să-și asigure sănătate potrivit prevederilor legale și care sunt obligate să comunice direct casei de asigurări alese veniturile
- e) 5,5% pentru lucrătorii migranți care își păstrează domiciliul sau reședința în România, cotă aplicată veniturilor obținute din contractele încheiate cu un angajator străin.

CAPITOLUL IX Șomajul

1. Se pot asigura cetățenii străini în sistemul asigurărilor pentru șomaj?

Cetățenii străini sau apatrizi care, pe perioada în care au domiciliul sau reședința în România, sunt încadrați în muncă sau realizează venituri în condițiile legii se pot asigura în sistemul asigurărilor pentru șomaj.

2. Ce condiții trebuie să îndeplinească cetățenii străini sau apatrizi pentru a putea beneficia de indemnizații de șomaj?

Pentru a beneficia de indemnizații de șomaj, cetățenii străini sau apatrizi care au lucrat în România și se află în situație de șomaj trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

- ◆ să aibă un stagiul de cotizare de minimum 12 luni în ultimele 24 de luni care preced data înregistrării cererii pentru acordarea prestației de șomaj;
- ◆ să nu realizeze venituri sau să realizeze din activități autorizate potrivit legii venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- ◆ să nu îndeplinească condițiile de pensionare;
- ◆ să fie înregistrați la agenția pentru ocuparea forței de muncă în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau reședința.

3. Ce contribuții de asigurări de șomaj trebuie să plătească asigurații?

Asigurații au obligația să plătească în anul 2010 contribuțiile de asigurări de șomaj, după cum urmează:

- a) 0,5% contribuția datorată de angajatori la bugetul asigurărilor pentru șomaj;
- b) 0,5% contribuția individuală datorată la bugetul asigurărilor pentru șomaj;
- c) 1% contribuția datorată la bugetul asigurărilor pentru șomaj de către persoanele asigurate în baza contractului de asigurare pentru șomaj;
- d) 0,25% contribuția datorată de angajator la Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale (această cotă de contribuție se aplică asupra sumei veniturilor care constituie baza de calcul a contribuției individuale la bugetul asigurărilor pentru șomaj realizate de salariații încadrați cu contract individual de muncă).

4. În ce condiții se acordă indemnizațiile de șomaj?

Indemnizația de șomaj se acordă șomerilor, pe perioade diferențiate, în funcție de stagiul de cotizare, după cum urmează:

- ◆ 6 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 1 an;
- ◆ 9 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 5 ani;
- ◆ 12 luni, pentru persoanele cu un stagiul de cotizare mai mare de 10 ani.

5. Care este cuantumul prestației de șomaj?

Cuantumul prestației de șomaj este o sumă acordată lunar, care se stabilește diferențiat, în funcție de durata stagiului de cotizare realizat, după cum urmează:

- ◆ pentru un stagiul de cotizare de cel puțin 1 an, suma reprezintă 75% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată;
- ◆ începând cu un stagiul de cotizare de cel puțin 3 ani, la suma menționată anterior se adaugă o sumă calculată prin aplicarea asupra mediei salariului de bază lunar brut pe ultimele 12 luni de stagiul de cotizare, a unei cote procentuale, diferențiată astfel:
 - ↯ 3% pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 3 ani;
 - ↯ 5% pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 5 ani;
 - ↯ 7% pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 10 ani;
 - ↯ 10% pentru persoanele cu un stagiul de cotizare de cel puțin 20 ani.

CAPITOLUL X Educația – Sistemul de învățământ

Sistemul educațional național este format din diferite tipuri de instituții și unități educaționale, de stat sau private. Sistemul educațional de stat este gratuit. Unele activități pot fi contra-taxă, în condițiile prevăzute de lege.

Limba română este folosită la toate nivelele educaționale. Conform actualei legi, procesul educațional poate fi efectuat în limba minorităților dar și în limbi de circulație internațională.

Sistemul educațional este organizat pe diferite niveluri, asigurând coerența și continuitatea procesului educațional în concordanță cu vârsta și particularitățile individuale.

Următoarele tipuri de niveluri educaționale sunt caracteristice sistemului național:

- ◆ învățământul pre-școlar: grupa mică, mijlocie, mare și pregătitoare pentru școală;
- ◆ învățământul primar: clasele I-IV;
- ◆ învățământul secundar, care cuprinde:
 - ↯ învățământ secundar inferior, organizat în două cicluri care se succed: gimnaziu, clasele V-VIII și ciclul inferior al liceului sau școala de arte și meserii, clasele IX-X;
 - ↯ învățământ secundar superior: ciclul superior al liceului, clasele XI-XII, urmate în unele cazuri de un an adițional;
 - ↯ educație post-liceală;
 - ↯ educație superioară: educația universitară și post-universitară.

Educația pre-școlară, secundară și postliceală constituie sistemul educațional preuniversitar.

Ciclul inferior și superior al liceului formează educația liceală. Cel mai înalt nivel de calificare după educația secundară este examenul de bacalaureat, care constă în examene obligatorii și în subiecte opționale. Examenul de bacalaureat este o condiție obligatorie a continuării studiilor într-o instituție superioară de învățământ.

Sistemul național de învățământ superior este structurat pe trei niveluri de studii universitare:

- ◆ Studii universitare de licență;
- ◆ Studii universitare de masterat;
- ◆ Studii universitare de doctorat.

Școala de arte și meserii și anul adițional constituie educația vocațională.

Educația primară și secundară inferioară sunt obligatorii. Învățământul preuniversitar este subordonat Ministerului Educației și Cercetării prin intermediul inspectoratelor școlare, în timp ce învățământul superior este coordonat de către Minister care respectă autonomia universităților.

Sistemul educațional are următoarele forme de organizare: învățământ de zi, învățământ seral, învățământ la distanță, iar pentru copiii cu nevoi speciale învățământ la domiciliu. Învățământul obligatoriu este cel de zi.

Înainte de mutarea în România este recomandat să se facă o minimă cercetare referitoare la tipurile de instituții educaționale plasate în apropierea noului domiciliu și dacă acestea au capacitatea administrativă de a primi noi copii. Este foarte important pentru părinți ca atunci când mută copilul la o școală din România să prezinte certificate prin care să ateste studiile urmate în țara de unde provin.

În general se aplică principiul teritorial, al proximității reședinței de instituția de învățământ, adică instituțiile de învățământ plasate într-o anumită locație (până la nivel de liceu) garantează locuri de învățământ pentru copiii ce trăiesc în acea arie locală. Locurile rămase libere sunt repartizate copiilor din afara ariei locale. Nu este nevoie de vreo examinare a copiilor pentru a accede în grădiniță sau în școlile primare, totuși admiterea la liceu, colegii și universități se face pe baza unui examen.

Suplimentar, funcționează o serie de instituții de învățământ particulare (grădinițe, licee, universități) care percep taxe atât pentru înscriere cât și pentru studii. În România funcționează 56 de universități de învățământ superior de stat și 28 instituții de învățământ superior particulare – acreditate.

Informații despre sistemul de învățământ din România pot fi găsite pe internet pe site-ul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, contactând autorități locale precum și accesând portaluri specializate.

Linkuri utile:

- www.edu.ro (Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului)
- www.gradinite.ro (portal cu grădinițe)
- www.udea.edu.co (portal cu instituții de învățământ superior)

- www.util21.ro (portal cu instituții de învățământ)
- www.ase.ro (Academia de Științe Economice – București)
- www.unibuc.ro (Universitatea din București)
- www.ubbcluj.ro (Universitatea “Babeș-Bolyai”, Cluj)
- www.uaic.ro (Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, din Iași)
- www.tuiasi.ro (Universitate Tehnică “Gh. Asachi”, din Iași)
- www.utt.ro (Universitatea din Timișoara)
- www.europa.eu.int/ploteus (Portal privind Oportunitățile de Învățare în Europa)

CAPITOLUL XI Acordul de mic trafic la frontiera cu Republica Moldova

Acordul privind micul trafic de frontieră încheiat între Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova a intrat în vigoare la data de 26 februarie 2010. Acordul permite rezidenților din ambele țări, care au domiciliul de cel puțin un an într-o localitate situată în proximitatea frontierei, de regulă până la 50 de km. de linia de frontieră, să circule fără vize, în zona similară ca întindere situată în cealaltă țară, pe baza permiselor de mic trafic de frontieră și a pașaportului valabil.

De această facilitate vor putea beneficia aproximativ 1,25 milioane de cetățeni ai Republicii Moldova, cu domiciliul în 361 localități de frontieră. Valabilitatea permiselor este cuprinsă între 2 și 5 ani.

Trecerea frontierei în regim de mic trafic de către rezidenții din zona de frontieră din ambele state, se face prin punctele de trecere a frontierei deschise la frontiera dintre cele două țări. Astfel:

- pe raza județului Botoșani:
 - ◆ PTF Rădăuți Prut/ Lipcani
 - ◆ PTF Stanca/ Costești
- pe raza județului Iași:
 - ◆ PTF Sculeni/ Sculeni
 - ◆ PTF Nicolina/ Ungheni
- pe raza județului Vaslui:
 - ◆ PTF Albița/ Leuseni
 - ◆ PTF Falciu/Stoianovca
- pe raza județului Galați:
 - ◆ PTF Oancea / Cahul
 - ◆ PTF Galați / Giurgiulești

Guvernul a aprobat la data de 23 februarie 2010 Ordonanța de Urgență pentru completarea OUG 194/2002 privind regimul străinilor în România. Reglementările adoptate de Guvern respectă Convenția Schengen, care acordă României dreptul, ca stat membru UE, de a formula excepții de la traficul normal al frontierei.

În vederea aprobării cererilor pentru acordarea permiselor de mic trafic de frontieră, misiunile diplomatice și oficiile consulare solicită avizul Oficiului Român pentru Imigrări, numai în cazurile stabilite prin protocol aprobat prin ordin comun al ministrului afacerilor externe și al ministrului administrației și internelor.

Permisele de mic trafic de frontieră se eliberează de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, într-un termen de până la 60 de zile de la data depunerii cererii. Oficiul Român pentru Imigrări emite avizul în termen de până la 30 de zile de la data primirii solicitării de la misiunile diplomatice și oficiile consulare. Valabilitatea permiselor din prima generație va fi de 2 ani, urmând ca în caz de *“bona fidae”* valabilitatea celui de al doilea permis să fie extinsă până la 5 ani.

Condiții de eliberare a unui permis de mic trafic de frontiera pentru cetățenii moldoveni:

- ◆ să dețină un document valabil de trecere a frontierei de stat;
- ◆ să prezinte documente care să ateste că sunt rezidenți în zona de frontieră;
- ◆ să nu prezinte o amenințare pentru apărarea și siguranța națională, ordinea, sănătatea sau relațiile internaționale ale statelor părților contractante;
- ◆ să nu facă obiectul unei expulzări sau interdicții ori împotriva lor nu au fost introduse alerte în bazele de date ale părților contractante, în scopul de a le fi refuzată intrarea.

Titularul permisului de mic trafic de frontieră are următoarele obligații:

- ◆ să nu depășească perioada de ședere și zona de frontieră, stabilită prin acordul care reglementează regimul juridic privind micul trafic de frontieră;
- ◆ să dețină asupra sa documentul, să nu-l înstrăineze și să-l prezinte autorităților competente ori de câte ori i se solicită aceasta;
- ◆ să anunțe autoritățile poliției de frontieră competente, despre furtul, pierderea, deteriorarea sau distrugerea permisului de mic trafic, în termen de cel mult 5 zile de la constatarea vreuneia dintre aceste situații.

Atunci când se constată că titularul permisului a încălcat regimul de mic trafic de frontieră sau dacă se constată că, ulterior, străinul nu mai îndeplinește condițiile de acordare, permisul de mic trafic de frontieră poate fi anulat sau revocat, în străinătate de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României, iar în țară de către autoritățile poliției de frontieră, cu ocazia controlului pentru trecerea frontierei de stat sau de către Oficiul Român pentru Imigrări atunci când străinii se află pe teritoriul statului român, putându-se aplica, totodată, sancționarea contravențională a străinilor, precum și măsuri de îndepărtare de pe teritoriul României și instituirea măsurii de interdicție pe teritoriul României.

CAPITOLUL XII Alte drepturi și obligații ale lucrătorilor străini

1. Locuința

În România opțiunile de cazare diferă considerabil între București și provincie. Casele unifamiliale sunt răspândite în sate și orașele mici. În marile orașe sunt des întâlnite blocurile și vilele. Numărul proprietarilor este foarte mare, depășind cu mult media celor din UE. Închirierea pe termen lung nu este foarte răspândită și din acest motiv nu este ușor să găsești blocuri de chiriași. Totuși în România puteți găsi case și apartamente închiriate de către proprietarii care nu locuiesc în acestea. Valorile chiriei variază în funcție de mediu, căi de acces, starea imobilului, etc.

Conform unui studiu despre condițiile de viață în România, realizat de Institutul Național de Statistică, 95,8% dintre locuințele din România sunt proprietate personală, în vreme ce 1,6% sunt locuințe închiriate de la particulari, iar 1% închiriate de la stat. Doar 0,2% dintre cei intervievați stau în imobile închiriate de la societăți comerciale, iar 1,4% stau în locuințe cu titlu gratuit.

Cei care vor să aibă o casă au mai multe variante, și anume cumpărarea sau închirierea. În acest sens există mai multe opțiuni: cumpărarea de locuințe noi, cumpărarea de locuințe folosite deja, închirierea unei locuințe deja folosite.

Prima, și cea mai comodă, o reprezintă achiziționarea unui imobil "la cheie" de la un dezvoltator de proiecte imobiliare (ex.:cu aproximativ 100.000 de euro se poate achiziționa o casă cu o suprafață de până la 110 de metri pătrați și cu o curte). Cei care vor ca imobilul în care vor locui să fie exact așa cum au visat pot să-l realizeze în regie proprie, prin angajarea unei echipe de constructori care lucrează pe cont propriu, fie să încheie un contract cu o firmă de construcții.

În cazul cumpărării unei locuințe contractul de vânzare-cumpărare devine act public. Contractul se semnează în fața unui **notar** pe care îl prezintă la Cartea funciară pentru certificarea actului de vânzare-cumpărare.

În cazul închirierii, se va prezenta un document privat încheiat între cele două părți.

Piața bancară din România dispune de o gamă variată de produse de finanțare pentru cumpărarea sau construcția unei case. Un element extrem de important de care trebuie să țină seama persoana care s-a decis să apeleze la un credit ipotecar/imobiliar este reprezentat de faptul că alegerea unui produs trebuie să se facă după o analiză amănunțită a ofertelor de pe piață (ex.:cu un salariu net de 300€/lună, lichidități disponibile evaluate la 10.000€ și o rată a dobânzii de 7%, puterea

cumpărătorului român mediu, în imobiliare, se situează în jurul a 30.000€ pe persoană sau 60-70.000€ pe menaj).

Pentru o bună informare cu privire la alegerea unei locuințe vă recomandăm să solicitați sfatul **agențiilor imobiliare**, care vă vor putea oferi cele mai pertinente sugestii și servicii.

Cheltuielile fiscale reprezintă impozitele și taxele de notar generate de cumpărarea unei proprietăți, precum și impozitele pe proprietate și pe venitul din chirii. Aceste cheltuieli sunt categoric reduse în România în comparație cu restul Europei contribuind astfel la creșterea într-o oarecare proporție a prețului de piață al bunului imobiliar.

Locuințe pentru studenți

Studenții care călătoresc pentru a studia, fie că studiază sau nu la universități, au următoarele opțiuni: cămine studentești, reședințe, apartamente.

Găsirea unui apartament pe internet

Alături de modalitățile tradiționale de a căuta un apartament sau de a îi face reclamă (prin intermediul presei, al agențiilor imobiliare) internetul constituie un nou instrument de căutare pentru cumpărarea sau închirierea unui apartament.

Servicii

Facturile pentru aceste servicii (gaz, electricitate, telefon, cablu TV) trebuie să fie plătite la timp, de regulă lunar, dacă nu livrarea acestora poate fi întreruptă.

Linkuri utile:

- www.ziare.ro (portal cu ziarele naționale, regionale și locale din România)
- www.imobiliare.ro, www.agentiimobiliare.ro (portal cu agenții imobiliare)
- www.pa.ro (Pagini Aurii)

2. Sistemul sanitar

Asigurarea publică de sănătate are ca scop promovarea sănătății, prevenirea îmbolnăvirilor și îmbunătățirea calității vieții. Asigurările sociale de sănătate reprezintă principalul sistem de finanțare a ocrotirii sănătății populației care garantează accesul persoanelor asigurate la un pachet de servicii de bază. Asigurările sociale de sănătate sunt obligatorii.

Orice persoană considerată ca fiind asigurat este îndreptățită să beneficieze de prestații în sistemul de furnizare de servicii de sănătate din România. Furnizarea unor astfel de servicii are loc pe baza unei asigurări care constă în plata unei contribuții de o anumită valoare. Apartenența la sistemul de asigurări sociale pentru cetățenii Statelor Membre UE poate fi dovedită cu ajutorul unui formular corespunzător E.

Fondul național unic al asigurărilor sociale de sănătate este administrat de către Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) și de către unitățile sale teritoriale. Anumite categorii de persoane sunt asigurate, fără obligativitatea de a plăti contribuția de asigurare:

- ◆ copiii în vârstă de până la 18 ani sau persoanele sub 26 de ani, cu condiția să urmeze forme superioare de învățământ;
- ◆ persoanele persecutate pe motive politice, veteranii, invalizii și văduvele de război;
- ◆ persoanele cu dizabilități care nu înregistrează venituri;
- ◆ femeile însărcinate și lăuze dacă nu realizează venituri sau dacă veniturile lor sunt mai mici decât salariul minim brut pe economie.

Toate persoanele asigurate la fondul de sănătate beneficiază, în conformitate cu prevederile legale, de servicii medicale cum ar fi: consultații medicale, rețete și spitalizare gratuite.

Asistența medicală primară poate fi asigurată prin practica individuală a medicilor de familie sau prin diversele forme de asociere în grupuri de practicieni, în locații obișnuite sau prin integrarea funcțională a anumitor oficii cu locații distincte.

Cabinetul medicului de familie furnizează servicii medicale pentru pacienți (persoane asigurate și înregistrate; persoane neasigurate). Cabinetul medicului de familie poate oferi servicii medicale de bază, extinse și adiționale.

Serviciile furnizate sunt următoarele:

- ◆ intervenții de prim-ajutor în cazul urgențelor medical-chirurgicale;

- ◆ asistență în situațiile de urgență;
- ◆ monitorizarea afecțiunilor cronice, care cuprind: supravegherea medicală activă pentru cele mai frecvente afecțiuni cronice, rețete pentru tratamente medicale sau/și tratamente constând în dietă și igienă, coordonarea controalelor periodice efectuate de către medici specializați;
- ◆ servicii medicale preventive precum: imunizări, monitorizarea evoluției sarcinii și lăuziei, prevenirea riscului de îmbolnăvire pentru afecțiunile stabilite conform probelor științifice, monitorizarea medicală activă a adulților și a copiilor asimptomatici care prezintă un risc obișnuit sau crescut, în funcție de vârstă și de sex.

Link-uri utile:

- www.ms.ro (Ministerul Sănătății);
- www.cnas.ro (Casa Națională de Asigurări de Sănătate).

3. Viața culturală și viața socială

Există multe oportunități pentru distracție și relaxare în România.

Se organizează o multitudine de evenimente, precum: Festivalul George Enescu din București, Sărbătoarea muzicii (în orașe ca București, Arad, Bacău, Brașov, Iași, Sibiu), Festivalul Medieval din Sighișoara, Festivalul de Muzică Pop Mamaia, Cerbul de Aur din Brașov (festival de muzică pop).

Bucureștiul oferă multe posibilități de petrecere a timpului liber: începând cu sălile de cinema care se găsesc în tot orașul, Grădina Botanică, teatre, muzee, operă (pentru spectacolele muzicale și de balet). Ca rezultat, iubitorii de artă pot să savureze minunate momente de relaxare.

Există posibilitatea de a merge la teatru sau de a practica diverse sporturi în mai toate orașele din România.

Internetul reprezintă un motor de căutare foarte solicitat și de către cei care doresc să se informeze în domeniul petrecerii timpului liber sau pentru organizarea unei vacanțe în România. Numărul persoanelor care folosesc internetul este tot mai mare și companiile din diverse domenii au început campanii în acest sens pentru a crește numărul clienților.

Din punct de vedere turistic, chiar numele țării, România, ne reamintește faptul că civilizația Romei antice a avut o influență decisivă asupra evoluției acestei țări și multe monumente datează din perioada respectivă.

Un turist poate alege dintr-o gamă extrem de variată de activități și de locuri de vizitat. Se poate schia în stațiuni montane tradiționale sau construite în acest scop, sau se pot face băi de soare pe plajele Mării Negre.

Unul dintre multiplele aspecte extraordinare care caracterizează România, este patrimoniul ei folcloric. Fiecare parte a României are locuri de petrecere a timpului liber. Delta Dunării și mănăstirile din Nordul Moldovei, aflate în patrimoniul UNESCO reprezintă reperi turistice de mare atractivitate pe harta Europei.

Se pot admira, de asemenea, fortărețe medievale, mănăstiri construite în stil bizantin, cu picturi murale exterioare și case țărănești decorate în funcție de specificul fiecărei regiuni, iar castelul lui Dracula este doar unul dintre numeroasele castele și palate impresionante care pot fi vizitate.

În Transilvania se poate asista la festivaluri populare care reprezintă o manifestare autentică a obiceiurilor locale, și nu doar un spectacol special destinat vizitatorilor. Sculpturile în lemn sau obiectele de ceramică pe care le pot cumpăra turiștii sunt lucrate în mare parte manual și nu reprezintă simple suveniruri lipsite de valoare.

Activitățile în aer liber sunt practicate cu entuziasm în România, de multă vreme. De fapt, cuvântul "turism" înseamnă pentru o mare parte dintre români drumeții montane. Dar nu trebuie uitat că Marea Neagră oferă condiții excelente pentru practicarea sporturilor acvatice.

Mai mult decât atât, se pot vizita toate aceste locuri profitând de confortul oferit de tot mai multe hoteluri și restaurante, de rețeaua internă de transport aerian, pe calea ferată sau cu autobuzul. Specialitățile culinare locale și vinurile de regiune sunt o adevărată revelație.

Linkuri utile:

- ◆ www.turism.ro, www.ici.ro/România/ro/index.html (portaluri de turism)
- ◆ <http://tnb.kappa.ro> (Teatrul Național din București)
- ◆ <http://teatrulnational.iasinet.ro> (Teatrul Național din Iași)
- ◆ <http://my.operanb.ro/> (Opera Națională din București)
- ◆ www.opera-brasov.ro (Opera din Brașov)
- ◆ www.sapteseri.ro (portal pentru activități de petrecere a timpului liber București)

4. Viața privată (naștere, căsătorie, deces)

Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice prin care se dovedește nașterea, căsătoria sau decesul unei persoane. Certificatele de naștere, căsătorie și botez se întocmesc în registre de stare civilă, în două exemplare, ambele originale și se completează manual cu cerneală specială de culoare neagră.

Cetățenii străini care au domiciliul (sau se află temporar în România) pot cere înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă în aceleași condiții ca și cetățenii români.

Eliberarea certificatului de naștere se face de către serviciul public comunitar local de evidența persoanelor în a cărui rază administrativ-teritorială s-a produs evenimentul, pe baza actului de identitate al mamei și al declarantului, a certificatului medical constatator de naștere eliberat de instituția medicală unde a avut loc nașterea sau a certificatului de căsătorie al părinților.

În România, căsătoria este oficiată de către ofițerul de stare civilă, la sediul serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor în raza căruia unul dintre soți își are domiciliul. Ofițerul stării civile eliberează imediat certificatul de căsătorie.

Declarația de căsătorie se face personal, în scris, de către viitorii soți, la serviciul public comunitar local de evidența persoanelor unde urmează a fi oficiată căsătoria.

La încheierea căsătoriei între cetățeni străini sau între un cetățean străin și un cetățean român, dacă unul dintre soți nu cunoaște limba română sau dacă unul sau ambii soți sunt surdo-muți, este necesară prezența unui interpret autorizat, încheindu-se un proces verbal.

Eliberarea certificatului de deces se face de către serviciul public comunitar local de evidența persoanelor în a cărui rază administrativ-teritorială s-a produs evenimentul. Acesta se eliberează pe baza unei declarații verbale făcute de către membrii familiei decedatului, persoanele co-locatari cu decedatul, medicul sau alt cadru din unitatea sanitară unde s-a produs decesul și a certificatului medical constatator al decesului.

Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prin intermediul caselor de pensii teritoriale, acordă ajutoare de înmormântare. Valoarea ajutoarelor de înmormântare se stabilește anual (vezi Cap. VII, punctul 8).

Linkuri utile:

- ♦ - www.mmfps.ro (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale)
- ♦ - www.dsclex.ro (noutăți legislative).

5. Transport

România are o largă rețea de cale ferată, drumuri internaționale, naționale și județene. După intrarea în UE, granițele nordice și estice au devenit frontiere UE, ceea ce probabil va îngreuna traficul și transportul.

Un trafic intens este pe autostrada București - Pitești precum și pe autostrada București - Constanța (care face legătura dintre capitală și Marea Neagră). Alte autostrăzi sunt în construcție.

Noul Cod Rutier stabilește limitele de viteză: pe autostrăzi – 120 km/oră; drumuri naționale (în afara localităților) – 90 km/oră, în timp ce în localități este de 50 km/oră.

Există unele facilități pentru persoanele care călătoresc cu trenul, autobuzele locale sau cu autobuzele care leagă județele:

- ♦ abonamente gratuite, dacă este cazul (pentru anumite categorii de persoane);
- ♦ persoanele care încă urmează cursurile unei instituții de învățământ beneficiază de reduceri de preț pentru biletele de tren și de reducerea abonamentului pentru transportul în comun,
- ♦ pensionarii beneficiază de 12 călătorii gratuite cu trenul pe an și de 50% reducere pentru biletele de transport în comun;
- ♦ persoanele cu dizabilități (copii și adulți) beneficiază de transport gratuit în mediul urban și interurban.

În România, traficul fluvial pe Dunăre este foarte intens și traficul maritim pe Marea Neagră precum și în orașe port ca: Brăila, Constanța, Galați și Sulina sunt cunoscute în întreaga lume.

Transportul local urban se efectuează în toate orașele țării. Autobuze sunt în toate orașele, și realizează legătura în zonele suburbane și platformele industriale din afara orașelor. În orașele mari există tramvaie și troleibuze. Prețul unui bilet pentru autobuzele locale este convenabil și o mare parte a populației folosește transportul în comun.

Metroul din București are 4 magistrale care leagă cele 6 sectoare (prețul unei cartele cu 2 călătorii este de 2,5 LEI).

Linkuri utile :

- www.tarom.ro (Transporturile Aeriene Române)

- www.mt.ro (Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului)
- www.voiajcf.ro (Căile Ferate Române)
- www.ratb.ro (Regia Autonomă de Transport București)
- www.metrorex.ro (transport subteran).

CAPITOLUL XIII - Legislație relevantă

1. Ordonanța de Urgență nr. 56 din 20 iunie 2007, privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României;
2. Ordonanța de Urgență nr. 194 din 12 decembrie 2002) ***, republicată, privind regimul străinilor în România;
3. Legea nr. 19 din 17 martie 2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi și asigurări sociale;
4. Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România;
5. Legea nr. 53 din 24 ianuarie 2003 - Codul Muncii.
6. Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății;
7. Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
8. Legea nr. 122/2006 privind azilul în România;

CAPITOLUL XIV Instituții și linkuri utile

www.mmuncii.ro (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale)

www.inspectmun.ro (Inspekția Muncii)

www.ori.mai.gov.ro (Oficiul Român pentru Imigrări)

www.insse.ro (Institutul Național de Statistică)

www.mfinante.ro (Ministerul Finanțelor Publice)

www.cnas.ro (Casa Națională de Asigurări de Sănătate)

www.anofm.ro (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)

www.cnpas.org (Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale)